

ρ(ια) κυρ Σταμάτης Τραυλός και κυρ Δίμου Μάντουκ(α) και μαστρο⁶/ Ιω(αννη) Δαμοδό.

ΣΧΟΛΙΑ

Τὸ ἔγγραφο ἀκολουθεῖ προηγούμενο πὺ εἶναι προικοπαράδοση ρούχων καὶ κτημάτων καὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖο γίνεται γνωστὸ τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα τῆς νύφης πὺ ἀκούει στὸ ὄνομα Μήλω (Μηλιά) καὶ πὺ λέγεται Ἀντώνιος Διμισιάνος.

Στιχ. 1. Μ η σ ε ρ Α ν τ ο ν η ς Δ α ο ὗ δ η ν α. Τὸ ἐπίθετο ἀσφαλῶς εἶναι Da Udine καὶ ἀσφαλῶς δηλώνει τὸν τόπο τῆς καταγωγῆς του πὺ εἶναι ἡ ἰταλικὴ περιοχὴ τοῦ Udine.

κα π ο ν δ ε Λ ο υ μ π α ρ δ έ ρ η σ. Ἀπὸ τὸ Capo de Lombardiere=ὁ ἀρχηγὸς τῶν βομβαρδιστῶν. Τὸ κανόνι τὴν ἐποχὴ αὐτὴ συχνὰ σημειώνεται σὰν λουμπάρδα καὶ λομβάρδα.

3. κ ο υ ρ ε ν τ ι. Ἀπὸ τὸ corrente=τρέχουσα ἀγοραστικὴ ἀξία προκειμένου γιὰ νομίσματα.

πα τ ι. Ἀπὸ τὸ patto=συμφωνία, ὅρος (βλ. καὶ Ζωή, ὁ. π. τόμος Β, σ. 376).

5. Σ τ α μ α τ η ς Τ ρ α υ λ ό σ. Ἡ οἰκογένεια μὲ γνωστὸ βυζαντινὸ ὄνομα κατοίκησε κυρίως στὴν περιοχὴ τοῦ Κάστρου ὅπου καὶ τὸ χωριὸ Τραυλιᾶτα μέχρι σήμερα.

Δ ι μ ο υ Μ ά ν τ ο υ κ α. Πιθανότατα τὸ «Μάντουκας» εἶναι μεσαιωνικὸ ἐπίθετο τῆς Κεφαλονιάς ἀπὸ ὅπου καὶ τὸ γνωστὸ τοπωνύμιό τοῦ ΙΓ' αἰῶνα «Μανδουκάτον» (Τζαννετάτου, ὁ. π., σ. 40, 45 καὶ 152).

5/6. Μ α σ τ ρ ο Ι ω α ν ν η Δ α μ ο δ ό. Τοῦτος ὁ Δαμοδὸς εἶναι ἴσως ὁ παλαιότερος πὺ ἀπαντᾷ μὲ τὸ ἀξιόλογο αὐτὸ ἐπίθετο στὴν Κεφαλονιά, ἴσως ἀπὸ τοὺς Δαμοδοὺς τῆς Κέρκυρας πὺ σημειώνει ὁ Ζώης νὰ πηγαίνουν καὶ στὴν Ζάκυνθο (Ζώης, ὁ. π., σ. 145).

3

Τ.Ι.Α.Κ., Ν.Α.Κ., Νοτάριος Μαυροϊωάννης ἱερεὺς Ἀνδρέας 5 (Φ.Μ 56), 1ον βιβλίον συμβολαίων 1568 - 1576, φ. 123^v - 124^v.

1572 Μαρτίου 19

1572 Ἰουνίου 22

1572 Ἰουνίου 11

1572 Ἰουνίου 22

1572 Ἰουνίου 14

1572 Ὀκτωβρίου 31

1572 Ἰουνίου 15

1572 Ὀκτωβρίου 31

1572 Ἰουνίου 22

Π ε ρ ί λ η ψ η : Στις 19-3-1572 ὁ ἐπίσκοπος Κεφαλονιάς - Ζακύνθου Παχώ-

μιος καλεῖται νὰ κρίνη περίπτωση ἀμφισβητήσιμου ἀρραβώνα ἀνάμεσα στὸν Ἀντρέα Σάρλο τοῦ Αὐγουστῆ καὶ τὴν Ρεμούντα θυγατέρα Γεωργίου Σβορώνου. Ὁ πρῶτος ἰσχυρίζεται ὅτι ὑπάρχει μεταξύ τους ἐπίσημος ἀρραβώνας, ἐνῶ ἡ δεύτερη δηλώνει πὼς οὔτε τέτοιος δεσμὸς ὑπάρχει οὔτε τὸν θέλει καὶ γιὰ ἄνδρα της. Ὁ ἐπίσκοπος καλεῖ γιὰ μάρτυρες, ποὺ μποροῦν νὰ τὸν διαφωτίσουν στὴν ὑπόθεση, τὸν παπὰ Καλοϊωάννη Σάρλο καὶ τὸν μαστρο Τζάνε Βερῆνο, ποὺ μὲ ἀπειλὴ ἀφορισμοῦ ζητάει ὕστερα ἀπὸ ὀρκωσία τους νὰ καταθέσουν ὅτι γνωρίζουν. Ὁ παπὰ Καλοϊωάννης Σάρλος δηλώνει ὅτι στὸν ἀναφερόμενο ἀρραβώνα ὁ ἴδιος εὐλόγησε καὶ ἔδωσε δακτυλίδια ἀλλὰ δὲν ἔκαμε κανονικὴ ἱεροπραξία ἀρραβωνιάσματος. Τὸ ἴδιο βεβαιώνει καὶ ὁ μαστρο Τζάνε Βερῆνος.

Στις 11-6-1572 ὁ ἐπίσκοπος καλεῖ τοὺς μάρτυρες τοῦ Ἀντρέα Σάρλου νὰ παρουσιαθοῦν καὶ νὰ μαρτυρήσουν γιὰ τὴν ὑπόθεση καὶ στις 14-6-1572 παραγγέλει νὰ παρουσιαστῇ καὶ ἡ Ρεμούντα Σβορώνου.

Στις 15-6-1572 ζητιέται ἀναβολὴ ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερόμενους τριῶν ἡμερῶν καὶ ἀφοῦ δόθηκε στις 18-6-1572, συζητεῖ στις 22-6-1572 τὴν ἐνστασι τῆς Ρεμούντας Σβορώνου ποὺ δὲν δέχεται τοὺς μάρτυρες τοῦ Ἀντρέα Σάρλου καὶ ποὺ τὴν κάνει δεκτὴ ὁ ἐπίσκοπος ὀρίζοντας νὰ ἐπανεμφανισθοῦν μπροστά του γιὰ κρίση μαζὺ μὲ τοὺς συνηγόρους τους.

Στις 31-10-1572 οἱ διάδικοι παραιτοῦνται ἀπὸ συνηγορία καὶ ἀφίνονται στὴν κρίση τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῆς Συνόδου τῶν ἱερέων του μὲ τὴ δήλωση πὼς θὰ δεχτοῦν τὴν ἀπόφασή τους.

Ὁ ἐπίσκοπος μαζὺ μὲ τὴν Σύνοδο τῶν ἱερέων συνεδριάζουν στὸ Κάστρο καὶ ἀποφαίνονται πὼς ἡ Ρεμούντα Σβορώνου εἶναι ἀποδεσμευμένη ἀπὸ τὴν ἄθεσμη, ἄκαιρη καὶ ἀβέβαιη αὐτὴ μνηστεία ἀφοῦ δὲν πραγματοποιήθηκε ἡ καθιερωμένη ἱεροτελεστία. Καὶ ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος εἶναι ἐλεύθεροι νὰ παντρευτοῦν κατὰ τὴν ἐπιθυμία τους. Ὁ παπὰ Καλοϊωάννης Σάρλος ποὺ ἔκαμε τὴν ἄκυρη μνηστεία τιμωρεῖται μὲ τρία χρόνια ἀργία μὲ ἀπειλὴ σοβαρῶν κυρώσεων σὲ παραβίασή της καὶ ἐπίσης ὀρίζεται νὰ ἐπιστραφῇ ἡ δωρεὰ ποὺ ἔλαβε γιὰ τὸν ἀρραβώνα ἡ Ρεμούντα στὸν Ἀντρέα Σάρλο.

Τὰ κείμενα τῶν ἐγγράφων

αφοβ ημε(ρα) ιθ του Μαρτιου μηνος. Εσωθ(εν) του Καστρου της Κεφαληνι(ας) προκαθεζομένου του²/ Θεοφηλεστατου επισκοπου κυρῶ Παχουμιου νησου Κεφαληνι(ας) και Ζακηνηθου ενεφανι³/σθη ενπροσθεν εισ την ἐμὶ ταπηνοτιτα ὁ κῦρ Αντρε(ας) ὁ Σαρλοσι ιός του ποτ(έ) κῦρ Αγουστή ανα⁴/ζητόντας δε ὁ αὐτός κῦρ Αντρε(ας) πός δια να λάβη γηνεκαν του την κυρά Ρεμουῦντα θη⁵/γατερα του ποτ(έ) κῦρ Γεορ-

γιου Σβορονου λεγοντ(ας) δὲ ο αὐτός κῦρ Αντρε(ας) πὸς την ηχε αρεβονι⁶/ασμε(νη)
 κε η αὐτὴ κυρα Ρεμουντα παρὼν λέγοντας ἢ αὐτὴ πὸς μιτ(ε) αρεβονηασθη αὐτὸν
 μιτ(ε)⁷ / θέλι αὐτὸν δι αντρα της καὶ η εμη ταπηνοτησ δια να ευρο την αληθηαν ανα-
 κραξα και η⁸/φέρανε μάρτυρες δια να εροτήσο και ευρο την αληθηα και ηφεραν
 ενπροσθεν εμου⁹ / τον π(α)π(ά) Καλωιω(αννην) καὶ ἔξαρχον Σάρλον καὶ τὸν μαστρο
 Τζάνε τὸν Βερίνο κε εδοσαν αὐτ(οί)¹⁰ / ορκον ηκονικὸν εἰς το ἅγιον και ιερὸν εὐαγ-
 γέλιον και μὲ βάρος αφορεσμου ηνα υποῦν¹¹ / και ομολογήσουν την αληθηα απο ητι
 ηξευρουν δια την ανωθ(εν) διαμφοράν. Εκπροτησ¹² / ειπεν ο ανωθ(εν) π(α)π(ά)
 Καλωιω(αννης) καὶ ἔξαρχος Σάρλος εἰς τον ορκον οπου εκαμε ηστο αγιον και ιερὸν¹³ /
 ευαγγέλιον καὶ εἰς τον αφορεσμὸν τὸν φοβερόν οπου ηκουσεν του Αρχιερέος καὶ
 εἰς¹⁴ / τον ευλογητόν του ηξεύρη καλὰ πὸς οντεν νηθελεν ο ανωθ(εν) κῦρ Αντρεας
 ὁ Σαρλος να¹⁵ / σῶση δακτηληδι της ρηθήσας κυρα Ρενοῦντας ητον και ο αὐτος
 π(α)π(άς) ἐκεῖ παρὼν καὶ εκα¹⁶ / μεν εὐλογητόν εἰς αυτους και εδοσέν τους δακτη-
 λήδια αμι πητραχήλη δὲν ηχεν¹⁷ / μίτ(ε) ευχίεσ τους εδιάβασεν μιτ(ε) κερια αναφε
 μόνον τα κονταποληκα της ημερας που¹⁸ / τους εδιάβασεν καὶ ουτος ομολογησεν
 εἰς τὸν ορκον οπου εκαμε καὶ εἰς τὸ εὐλογητόν του¹⁹. / Ομῖος δε ειπεν και ο μαστρο
 Τζανεσ ὁ Βερίνος εἰς το αγιον και ιερὸν ευαγγέλιον οπου επα²⁰ / λαμισεν καὶ μὰ τον
 αφορεσμὸν τὸν φοβερόν οπου ηκουσεν απο τον Αρχιερεα καὶ εἰς²¹ / τὴν ψυχὴν του
 ποσ ητον ἐκει παρὼν οπου εδοσεν δακτηληδι ὁ ανωθ(εν) κῦρ Αντρε(ας) της ρηθη²² / -
 σασ κυρα Ρεμουντας καὶ ητον καὶ ὁ αὐτός μαστροΤζανησ δια ρουνὸς καὶ ο ανωθ(εν)
 π(α)π(ά) Καλωι(ωαννης)²³ / μιτ(ε) πητραχήλην ἤχεν μιτ(ε) ευκολογην μιτ(ε) ευ-
 χίεσ εδιαβασεν μιτ(ε) κερια αναφεν α²⁴ / λον δενεθηματε εἰς τον ορκον οπου εκαμεν
 και εἰς τὴν ψυχὴν του²⁵ /. Διακον Μουσουλῇ ορηζομέν σε εἰς πε(να) αργι(ας) να
 ορησησ οσους αν(θρωπ)ους σας ειπαι ο κῦρ Αν²⁶ / τρε(ας) ὁ Σαρλος ενόπιόν μας εἰς
 ανακραξὴν του δια οπια ημερα ηθελησην και τοῦτο εἰς²⁷ / βάρος αφορεσμου. αφοβ
 Ιουνιου ια. Κεφαληνι(ας) και Ζακηρθου Παχωμιος.

²⁸ /αφοβ Ιουνιου ιδ. Εγὼ ο ανωθ(εν) Διάκος ορησα την κυρα Ρεμουντα θηγαιε-
 ρα του ποτ(έ) κῦρ²⁹ / Γεόργιου Σβορόνου καθὸς διλι ορησμός του Θεοφιλεστάτου
 επισκόπου ημῶν Παχωμίου.

³⁰ /αφοβ Ιουνίου ιε. Ενεφανήσθη ενπροσθεν εἰς την εμὴν ταπηνοτητα ο κῦρ
 Αντρε(ας)³¹ / ὁ Σαρλος και ὁ κῦρ Αντο(νης) ὁ Σβορονος δια ονομα της αδελφῆς
 του της κυρα Ρεμουντ(ας)³² / καὶ εγήρεψέ μου τέρμενον ὁ αὐτός κῦρ Αντο(νης)
 ημερες τρησ να ελθουν ενπροσθέν μου³³ / να ηποῦν τα δικεόνματά τους καὶ εδοσά τους
 τέρμενον διὰ τὴν Τετραδ(η) την ερχά³⁴ / με(νη) Ιουνιου ιη.

³⁵ /αφοβ Ιουνιου ιη. Ενεφανήσθη ενπροσθεν την εμοὶ ταπηνωτ(ι)τ(ι) ο κῦρ
 Αντρε(ας) ο³⁶ / Σαρλος —φ124r—³⁷ / καὶ ο κῦρ Αντο(νης) ο Σβορονος εἰς το τέρμε-

νον οποὺ εἶχαν καὶ εἶπανε τα δικεόματά τους ος κον³⁸/μέσιος ο αὐτὸς κῦρ Αντο-
(νης) της ἀδελφής του της κυρα Ρεμοῦντας. Καὶ εδοσά τους τέρμενον δι³⁹/α την
Κιριακὴν την ἐρχαμένη εἰς τας κβ του Ιουνίου να ἐρθῇ αὐτὴ της ἡ αὐτὴ κυρα Ρεμοῦν-
τα⁴⁰/ με τον κῦρ Αντρεα τον Σάρλον να ηποῦν τα διεκόματά τους ἐν προσθεν εἰς
την ἐμὴν ταπηνωτ(η)τ(α)⁴¹/ καὶ εἰς τους ιερῆς μου δια να κάμομε Σήνοδον διὰ τὴν
αὐτὸν διαμφοράν.

⁴²/αφοβ ἡμερα) κβ του Ιουνίου μηνός. Ενεφανήσθη ἐνπροσθεν ἡστην ἐμὴν
ταπηνωτ(η)τ(α) ο κῦρ Αντρέας⁴³/ ο Σάρλος καὶ ἀναζηταγι πόσ να φέρῃ καὶ ἑτερουσ
μαρτυρας να ζαμηνάρο ἡ οπήοι μάρτυρες⁴⁴/ ἦνε ἡ κυρα Λάμπο θηγατέρα του ποτ(έ)
κῦρ Νικολὸ Σβορόνου καὶ ἡ κυρὰ π(α)π(α)δία σηνβία τοῦ π(α)π(ά) Καλωι(ωαννη)⁴⁵/
Σάρλου ἡ οπήοι ἦταν ορησμενη ἀπο προτα.⁴⁶/ Κε ἀπο το αλον μέρος ἀποκρένετε ἡ
ανωθ(εν) Ρεμοῦντα λέγοντας, εσοντ(ας) οτι το μερ(ος) ἦδεν τους⁴⁷/ μάρτυρες πρόην
ζαμηναρησμένους καὶ ἐδηαβαστησαν εἰς το φανερό δὲν ἡμπορῇ το⁴⁸/ μέρος πλέον να
βαλῇ αλους μαρτυρες διοτησ ἔνε παράνομον ος καθὸς το ἡποδιζε στο⁴⁹/ματικὸς
τόσον κε περησοτερον οπου εὔαλεν την π(α)π(α)δία του π(α)π(ά) Καλωι(ωαννη)
Σάρλου ἡ οπήα θελι⁵⁰/ ἦσταν στενεμένη να ἡπὴ τόσον ὅσον ἦπεν καὶ ο ἀντρασ στησ
οπήος ἀντρασ στησ ἐνε ἀδελ⁵¹/φός του π(ατ)ρ(ός) του ἀνωθ(εν) Αντρεα οπου δὲν
πορῇ κατὰ τους θηους νόμους να ἐνε αὐτός μαρτυρας⁵²/ μιτε ἡ γηνέκαν του. Καὶ
ἡ Λάμπο ἐνε ἐχθρεμένη πολὰ μεταμένα καὶ τόρα τρῆς χρόνους⁵³/ οπου δὲν ἀνα-
κατόνομεσταν ἀντάμα καὶ τοῦτο δηα τὴνὰ πράματ(α) του πάπου μας καὶ εἰς
του⁵⁴/ το ἀναζητήν ἡ ἀνωθ(εν) εἰς την Θεοφῆληα σου να μὴν κάμησ ἄλον.

⁵⁵/αφοβ Ιου(νι)ου κβ. Ἡ ἐμὴ ταπηνωτῆς Ἐπισκοπος μετὰ της ιερᾶς ἡμῶν Ση-
νόδου προτοπ(α)π(ᾱ)⁵⁶/ κῦρ Αντονίου Κουρκουμέλ(η) π(α)π(ᾱ) κῦρ Διμίτρη καὶ
πνευματικὸν Βαλῆάνου π(α)π(ᾱ) κῦρ Φιλίπου καὶ⁵⁷/ ἡκονόμου Μεταξὰ π(α)π(ᾱ)
κῦρ Νικολάου τοῦ Λακορόν δὲν ἀτζητάρομεν τους μάρτυρες οπου⁵⁸/ἡφερεν ο ἀνωθ(εν)
κῦρ Αντρε(ας) εσωντας ο ἐνας μάρτυρας ἐνε ἡ κυρα π(α)π(α)δία σηνβία του π(α)π(ᾱ)
Κα⁵⁹/λωι(ωαννη) Σάρλου καὶ ἐνε θήα του ἀνωθ(εν) κῦρ Αντρεα καὶ ο ἑτερος μάρτυρας
ἐνε ἡ κυρα Λάμπο⁶⁰/ θηγατέρα του ποτ(έ) κῦρ Νικολὸ Σβορόνου καὶ ἐνε ἐκθρεμε-
(νη) πολὰ με την ἀνωθ(εν) κυρα Ρεμοῦντα⁶¹/ ος καθος ἡ ρεπόστα της ἀνωθ(εν)
κυρα Ρεμοῦντας ἀνωθ(εν) φένετε.⁶²/Εγὼ π(α)π(ά) Νικολ(ας) Λακορός ὀρησα τον
κῦρ Αντρεα Σαρλο ναπηλογηθ(ῇ) της ἀνωθ(εν) κυρα Ρεμουντ(ας) θηγατρός⁶³/
του ποτὲ κυρ Γεοργίου Σβορόνου ἐνπροσθεν του Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου καὶ να
φέ⁶⁴/ρῃ κε τον ἀβουκάτο του να ἐνε παρὼν δια τὴν Παρασκεβὴ Οκτοβρίου λα να
ἡ⁶⁵/πὴ τα δηκεόματά του.

⁶⁶/αφοβ Οκτοβρίου λα. Ἐμπροσθεν του Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου καὶ της
ιεράς αὐτοῦ⁶⁷/συνόδου ἦλθεν ο κῦρ Αντρε(ας) ο Σάρλος καὶ ἡ κυρα Ρεμοῦντα θη-

πάτηρ του ποτ(έ) κῦρ Γεοργίου Σβο⁶⁸/ρόνου καί ηπαν σωματικόσ πόσ ηνε κουτέντι
καί ευχαρηστημενη να κρήνη ο Θεοφι⁶⁹/λέστατος Επίσκοπος με τους ιερήσ του
την αυτὸν διαμφοράν καί αβουκάτους⁷⁰/ δὲν θέλουν μίτε το ενα μέρος μίτ(ε) το
μιλον. Μονον να ηπουῖν τα δικεοματά τους⁷¹/ ο καθε εισ και η δηκεοσήνη ασ αποφα-
σηση —φ124^v—⁷²/ Εν ονόματι του Κ(υριο)υ ημῶν Ι(ησοῦ) Χ(ριστο)ῦ. Ετη της
αυτοῦ γενησεος αφοβ. Ημε(ρα) λα του Οκτο⁷³/βριου μηνὸς εσωθ(εν) του Καστρ(ου)
της Κεφαληνίας. Καθεζομενος μετα της Ιεράς ημὸν⁷⁴/ Σηνόδου, ενεφανησθησαν
τα ανωθ(εν) μερη ο κῦρ Αντρε(ας) ο Σαρλος ιος του ποτ(έ) κῦρ Α⁷⁵/γουστή
Σάρλον και η κυρα Ρεμουῖντα θηγατηρ του ποτ(έ) κῦρ Γεοργίου Σβορόνου ορησ⁷⁶/μέ-
νη υπο του κῦρ Διακόνου Μουσουλῆ παρὼν σωματικῶς το εν μέρος και το ετε⁷⁷/ρον
ζητοῦν ἐξόχλησιν οτι να γένη τελήαν απόφασησ εις τὴν διαμφοράν⁷⁸/ αυτόν, χορήσ
να προσφέρουν αβουκάτους ος φένετε ανωθ(εν) εἰς το πρετζέσον τους.⁷⁹/ Ημῆσ δὲ
ηκουσαμεν τας διαμφοράς καί δηκεόνματα του εν μέρους καί του ετέρου⁸⁰/ Θ(εό)ν
επηκαλουμενη εις βοήθηα εκρηναμεν και αποφασήσαμεν ὅτι η αυτ(ή) κυρα Ρε⁸¹/
μουῖντα να ενε ελευθερομένη εκ της αθέσμουσ καί ακέρον και αβαιβαίου μνησθή⁸²/ας
ὅπερ εγηνεν εισ αυτοῦς κατὰ τὸν κανόναν τον λέγοντα οτη η μνησθήα ουκ η⁸³/σχηει
και ου βεβαιουῖτε ἡμι μετα τον ιερὸν ευχὸν καί παραδόσεων τον αγιον Αποστο⁸⁴-
λον και τον Π(ατέ)ρων και δηα τοῦτο δήδομεν αδηαν και εξουσίαν της ανωθ(εν)
κυρα Ρεμουῖν⁸⁵/τας να σηζευχθῇ αντρα ίπιον θέλη και άν βούλετε. Ομίοσ και ο ρηθήσ
κῦρ Αντρε⁸⁶/ας να εχει εξουσια να σηζευχθῇ ὅπηαν γηνέκαν θέλη και άν βούλετε τον
δε π(α)π(ά) Κα⁸⁷/λωιαω(αννην) καί ἐξαρχον Σάρλον ο ποιησας την ακυρον και
αβαιβαιον μνησθηα εις αυτοῦς || ος και αυτος ομολογησεν εισ την μαρτ(υ)ρ(ι)αν
του ||⁸⁸/ τον εχομεν αργὸν πάσησ ιερατηκῆσ ταξεος χρόνους τρῆσ καί αν της αργι(ας)
κα⁸⁹/ταφρονήση να ενε κε αφορεσμένοσ και να πλερόνη εις την φάνπρηκα του Κάσ⁹⁰/-
τρον φλορῆα ηκοση πεντε και ουτοσ αποφενόμεθα εν αγιον Πν(εύματι). || Αποφ(αι-
νομ(εθα) ||⁹¹/ καί καί τουτου, οτι την προγάμου δορεὰν να την επιστρέψει η αὐτὴ
Ρεμουντα του ηρη⁹²/μένου κῦρ Αντρεα Σαρλον.

ΣΧΟΛΙΑ

Ὅπως φαίνεται καί ἀπὸ τὸ μεταγραμμένο κείμενο, σχολιάζεται ἐδῶ μιὰ ἐνό-
τητα ἀπὸ διάφορα ἔγγραφα ποὺ ἀναφέρονται στὸ ἴδιο ἀντικείμενο, ποὺ εἶναι ἄρρα-
βώνας παράνομος. Πιθανότατα γράφτηκαν στὸ πρωτότυπο μὲ μορφή σημειωμάτων
ἢ καὶ κανονικῶν πράξεων καὶ καταγράφηκαν ὕστερα ὅλα μαζὺ ἀπὸ τὸν νοτάριο καὶ
ιερέα Ἀνδρέα Μαυροῖωάννη, στὸ 1ο στὴ σειρά σωζόμενο βιβλίον συμβολαίων τοῦ

(δ. π.) για τή διαφύλαξή τους και δυνατότητα μελλοντικής αναδρομής σ' αυτά κάθε ενδιαφερόμενου. Ἡ καταχώρηση ἔχει γίνει, ὅπως φαίνεται ἀπὸ ἔγγραφα ποὺ προηγούνται καὶ ἀκολουθοῦν στὸ βιβλίο, τὸ πρῶτο δεκαήμερο Νοεμβρίου τοῦ 1572.

Στιχ. 2. Θ ε ο φ η λ ε σ τ α τ ο υ ε π ι σ κ ό π ο υ κ υ ρ ῶ Π α χ ο υ μ ι ο υ ν η σ ο υ Κ ε φ α λ η ν ι α ς κ α ι Ζ α κ η ν θ ο υ. Ὁ ἀναφερόμενος ἐδῶ εἶναι ὁ ἐπίσκοπος Παχώμιος Μακρῆς ποὺ πολλή σύγχυση ὑπάρχει γιὰ τὰ χρόνια τῆς ἀρχιερωσύνης του καὶ τῆς παρουσίας του στὸν θρόνο τῶν νησιῶν. Ἀπὸ νοταριακὰ ἔγγραφα ποὺ πρόκειται σύντομα νὰ ἐκδοθοῦν (Τ. Ι. Α. Κ., Ν. Α. Κ., νοτάριος Ρωμανὸς ἱερ. Νικόλαος, 2ο βιβλίο συμβολαίων ἀπὸ 1572 - 1576, φ95^{r+v}), εἶναι βέβαιο πὼς ἔχει τὸ θρόνο Κεφαλονιάς Ζακύνθου τὸν Αὐγούστο τοῦ 1575, χρονολογία ποὺ μόνο ὁ Ζώης ἀναφέρει στὰ βιογραφικά του στοιχεῖα (Ζώης, δ. π., τόμος Α, σ. 383) ἐνῶ ἄλλοῦ ὁ ἴδιος ἀλλὰ καὶ ὁ Τσιτσέλης σημειώνουν σὰν τελευταῖο χρόνο ἀρχιερωσύνης τὸ 1567 (Τσιτσέλης 2ος, σ. 93, Ζώης, δ.π., σ. 182). Ὅσο γιὰ τὸν χρόνο χειροτονίας του σὲ ἐπίσκοπο πρέπει νὰ εἶναι ὁπωσδήποτε μετὰ τὸ 1561, ὅταν πρωτοπαπᾶς Ζακύνθου ἀκόμη, στάλθηκε πρεσβευτῆς τῆς Κοινότητος στοὺς Βενετσιάνους ἀξιωματούχους Ρ. Contarini καὶ Γ. Barbarigo (Sathas, Μνημεῖα, V, σ. 190 καὶ Τσιτσέλη 2ος, σ. 93). Στοὺς Ζώη καὶ Τσιτσέλη σημειώνονται καὶ ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὴν δράση του στὴ Ζάκυνθο καὶ στὴ Βενετία.

3/4. Α ν τ ρ ε α ς ὁ Σ α ρ λ ο ς ι ό ς τ ο υ π ο τ έ κ ὠ ρ Α γ ο υ σ τ ή. Τὸ ἐπίθετο Σάρλος ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τοῦ ΙΣΤ' αἰώνα ὑπάρχει στὴν Κεφαλονιά μέχρι καὶ σήμερα (βλ. Γ. Πεντόγαλου, Κεφαλληνιακὰ ἔγγραφα παροχῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ Βενετοκρατίας, «Παρνασσός» ΙΔ' (1972), σ. 289). Τοῦτος ἐδῶ ὁ Ἀνδρέας Σάρλος δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλοῦ.

5. Γ ε ο ρ γ ι ο υ Σ β ο ρ ο ν ο υ. Τὸ ἐπίθετο, γνωστὸ στὴν Κεφαλονιά ἀπὸ τὸν ΙΓ' αἰώνα, ἀναφερόμενο στὸ Πρακτικὸ τῆς Λατινικῆς ἐπισκοπῆς τοῦ 1264 (Τζαννετάτου, δ.π., σ. 157), ὑπάρχει μέχρι σήμερα ὅπως ἐπίσης καὶ χωρὶς Σβορωνᾶτα. Ἡ σημερινὴ γραφή τοῦ ὀνόματος εἶναι ὅπως καὶ τοῦ 1264 «Σβορῶνος». Ὁ Γεώργιος ποὺ ἀναφέρεται ἐδῶ δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλοῦ.

9. π α π ᾶ Κ α λ ω ι ω α ν ν η ν κ α ι ἐ ξ α ρ χ ο ν Σ α ρ λ ο ν. Γιὰ τὸ ἐπίθετο Σάρλος βλέπε πάρα πάνω. Ὁ τίτλος τοῦ ἑξαρχοῦ ποὺ ἔχει εἶναι φυσικὰ ἀξίωμα τῆς ἐπισκοπῆς Κεφαλονιάς - Ζακύνθου καὶ δὲν ἔχει σχέση μὲ τοὺς πατριαρχικοὺς ἀντιπρόσωπους. (Ζώης δ.π., σ. 195).

μ α σ τ ρ ο Τ ζ α ν ε Β ε ρ ή ν ο. Ξενοφερμένος ἀσφαλῶς μὲ ἐπίθετο ποὺ δὲν εἶναι γνωστὸ ἀπὸ ἄλλοῦ.

10. ο ρ κ ο ν η κ ο ν ι κ ό ν. Ὁρκος σὲ εἰκόνισμα.

14. ε υ λ ο γ η τ ό ν τ ο υ . 'Ο ὅρος δηλώνει ὄρκο πού παίρνει ὁ ἱερέας στήν «ἱερωσύνην» του.

17. κ ο ν τ α π ο λ η κ α . Μὲ τὸν ὅρο δηλώνονται τὰ κοντάκια καὶ ἀπολυτίκια πού διαβάζονται στή λειτουργία τῆς ἡμέρας.

19/20. ε π α λ α μ ι σ ε ν . 'Ο ὅρος δηλώνει τὴν «παλάμην ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου».

25. Δ ι α κ ο ν Μ ο υ σ ο υ λ ῆ . Τὸ ἐπίθετο Μουσουλῆς ἢ Μουσουλῆς σημειώνεται ἐδῶ πρώτη φορά σὲ ἔγγραφο σχετικὸ μὲ τὴν Κεφαλονιά. 'Ο ἀναφερόμενος ἐδῶ μὲ τὸν ἐκκλησιαστικὸ του τίτλο δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου.

π ε ν α . 'Απὸ τὸ ἰταλικὸ pena = ποινή.

31. Α ν τ ο ν η ς ο Σ β ο ρ ο ν ο σ . 'Αδελφὸς τῆς Ρεμούντας Σβορώνου καὶ γιὸς τοῦ Γεωργίου Σβορώνου.

32. τ ε ρ μ ε ν ο ν . 'Απὸ τὸ termine = προθεσμία, ὁρισμένος χρόνος ἀλλὰ καὶ τέλος, ὄριο, σύνορο.

37/38. κ ο υ μ έ σ ι ο σ . 'Απὸ τὸ commissario = ἐπίτροπος.

41. σ ή ν ο δ ο ν . 'Η Σύνοδος ἐδῶ εἶναι μικρογραφία τῆς πατριαρχικῆς Συνόδου καὶ ἀπαρτίζεται ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο καὶ τοὺς ἀξιωματούχους ἱερωμένους τῆς ἐπισκοπῆς μὲ συμμετοχὴ καὶ ἄλλων πού παρευρίσκονται ἐκεῖ. Ἔτσι τουλάχιστον φαίνεται ἀπὸ τὰ ὀνόματα τῶν ἱερέων τῆς Συνόδου πού τὰ παραθέτει πάρα κάτω σὲ ἔγγραφο τῆς ἴδιας ἐνότητος.

43. ζ α μ η ν α ρ ο . 'Απὸ τὸ esaminare = ἐξετάζω.

50. σ τ ε ν ε μ ε ν η . Ὑποχρεωμένη.

55/56. π ρ ο τ ο π α π ᾶ κ ὤ ρ Α ν τ ο ν ι ο υ Κ ο υ ρ κ ο υ μ έ λ η . 'Εδῶ ὁ πρωτοπαπᾶς ἔχει θέση ἀντίστοιχη μὲ τοῦ σημερινοῦ Γενικοῦ 'Αρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου. Δὲν ὑπάρχει καμμιὰ ἀναλογία μὲ τοὺς ἀντίστοιχους ἐκκλησιαστικοὺς ἀξιωματούχους στήν Κέρκυρα καὶ στή Ζάκυνθο τὴν ἴδια ἐποχὴ (βλ. πρόχειρα, Τσιτσέλη, ὁ.π., σ. 113 καὶ 496-503). Γιά τὴν οἰκογένεια Κουρκουμέλη δημοσιεύει ὁ Τσιτσέλης πληροφορίες καὶ εἶναι γνωστὸ πὺς ὑπάρχει στήν Κεφαλονιά ἀπὸ τὸν ΙΓ' αἰῶνα (Τσιτσέλη, ὁ. π., τόμος 1ος, σ. 257-277).

56. π α π ᾶ κ ὤ ρ Δ ι μ ί τ ρ η καὶ π ν ε υ μ α τ ι κ ο ὺ Β α λ η ᾶ ν ο υ . 'Απὸ τίς παλαιότερες πληροφορίες πού ὑπάρχουν γιά τὴν ἀξιόλογη αὐτὴ Κεφαλονίτικη οἰκογένεια (Τσιτσέλη, ὁ.π., σ. 37-42). Τοῦτος ὁ ἱερέας δὲν εἶναι γνωστὸς ἀπὸ ἄλλου. 'Ο τίτλος τοῦ «πνευματικοῦ» σημειώνεται στὸ ἔγγραφο.

56/57. π α π ᾶ κ ὤ ρ Φ ι λ ή π ο υ καὶ η κ ο ν ό μ ο υ Μ ε τ α ξ ᾱ . Γιά τοὺς Μεταξάδες ἔχουν γραφῇ πολλὰ (Τσιτσέλη ὁ.π., σ. 404-408). 'Ο Φίλιππος Μεταξᾶς πού ἔχει καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀξίωμα τοῦ «οἰκονόμου» ἀσφαλῶς κατάγεται ἀπὸ τοὺς Μεταξάδες τῆς Λιβυθῶς.

57. πα πα κ ὦ ρ Ν ι κ ὀ λ α ο υ τ ο ὦ Δ α κ ο ρ ο ν. Τὸ ἐπίθετο δηλώνει ἀρχικὴ προέλευση ἀπὸ τὴν Κορώνη. Δὲν εἶναι ὅμως ἀπαραίτητο νὰ ἔχῃ ἔλθει ἀπὸ ἐκεῖ. Ἴσως καὶ ἀπὸ ἄλλα σημεῖα ὅπως τὸ Ναύπλιο, ἡ Ναύπακτος ἢ καὶ ἡ Κρήτη. Ἡ οἰκογένεια ἐγκατεστημένη στὰ Μεταξῶτα σωζόταν μέχρι τὰ τελευταῖα χρόνια.

57. α τ ζ η τ ᾱ ρ ο μ ε ν. Ἀπὸ τὸ accettare = παραδέχομαι, ἀποδέχομαι.

61. ρ ε π ὀ σ τ α. Ἀπὸ τὸ βενετσιάνικο reportar καὶ ἰταλικὸ rapportare. Τὸ οὐσιαστικὸ rapporto = ἀφήγηση, ἔκθεση, ἀναφορὰ (βλ. G. Boerio, Dizionario del Dialetto Veneziano, Venezia 1856, σ. 567).

58. κ ο υ τ ε ν τ ι. Ἀπὸ τὸ contentezza = ἀγαλλίαση.

78. π ρ ε τ ζ ἑ σ ο ν. Ἀπὸ τὸ processo = δίκη.

89/90. φ α ν π ρ η κ α τ ο υ Κ ᾶ σ τ ρ ο υ. Εἶναι οἱ κατασκευές καὶ ἐπιδιορθώσεις στὸ φρούριο τοῦ ἁγίου Γεωργίου ποὺ ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ 1503 μὲ τὸν μηχανικὸ Τσιμάρα (βλ. G. Paladino, Intorno, di provveditori Veneti di Cefalonia, «L' Atheneo Veneto» 40 (1917), σ. 145).

4

T.I.A.K., N.A.K. Νοτάριος Ρωμανὸς ἱερεὺς Νικόλαος 4 (Φ. P20), 2ον βιβλίον συμβολαίων 1572 - 1576, φ29r.

1573 Μαΐου 25.

Π ε ρ ῖ λ η ψ η : Στὴν ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Γεωργίου μέσα στὸ Κάστρο τῆς Κεφαλονιάς ὁ Θεodorῆς Παπαδόπουλος ἐσυμφώνησε μὲ τὸν φρά Μπαρτολομέο Φαμαγουστάνο τὰ παρακάτω. Ὁ δεύτερος εἶχε ἀναλάβει τὴν ὑποχρέωση νὰ ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν ἐξορία γιὰ φόνο στὴν ὁποία εἶχε δικαστεῖ τὸν πρῶτο, μὲ ὑποχρέωση τοῦ Παπαδόπουλου νὰ πληρώνῃ στὸ Λατῖνο ἱερωμένο εἴκοσι φλορία. Ἡ ἄρση τῆς ἐξορίας πραγματοποιήθηκε καὶ ὁ Παπαδόπουλος πλήρωσε ἀμέσως δέκα φλορία καὶ δεσμεύεται μὲ τὴν ὑποχρέωση νὰ πληρώσῃ τὰ ἄλλα δέκα μέχρι τὸν Σεπτέμβριο ποὺ ἔρχεται. Μάρτυρες στὸ συμβιβασμὸ εἶναι ὁ μισερ Ἰωάννης Κάτζαρης καὶ ὁ κὺρ Τζάνης Κόμης.

Τ ὀ κ ε ῖ μ ε ν ο τ ο ὦ ἑ γ γ ρ ᾱ φ ο ν.

αφογ ἐν μη(νὶ) Μαΐου κε. Ἐσοθεν τοῦ Κάστρου τῆς Κσφαληνί(ας). Εἰς τ(ὸν) ναών²/ τοῦ ἁγίου Γεωργίου εσηβάσθησαν ὁ μ(ισε)ρ φρα Μπατολομῖος Φαγουστά³/ νος με τον κὺρ Θεοδορὶ Παπαδόπουλον να τον φτιάσι ἀπὸ τό μπάντο⁴/ ὁποῦ ἦτον μπάντος διὰ φονικῶ να τοῦ δόσι φλορία κ ἦτι ἦκοσι⁵/ κουρέντε καὶ εὔτιασε τον καὶ ἔδοσέ του ὁ ριθ(εῖς) κὺρ Θεοδορὶς περ πάρτ(η)⁶/ φλορία ι ἦτι δέκα κουρέντε καὶ τὰ ἐπίληπα φλορία ι να τοῦ⁷/ τὰ δόσι εἰς τέρμενο ὄλον τὸν Σεπτέμβριον τὸν ἐρχάμενον δίχος⁸/ λόγου καὶ κρίσεος. Καὶ οὗτος ἐπῆσαν ὑπὸ μαρτηρι(ας) μ(ισέ)ρ Ιω(αννη)-Κάτζαρι⁹/ καὶ κὺρ Ντζανη Κόμη.

